

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR ERGO INSURANCE SE GINČO NAGRINĖJIMO**

2024-11-12 Nr. 429-226
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir *ERGO Insurance SE*, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Draudikas ir pareiškėjas Gyventojų turto draudimo taisyklių Nr. 056¹ (toliau – Taisyklės) pagrindų sudarė turto draudimo sutartį (toliau – Sutartis), kuria apdraustas gyvenamasis namas, esantis adresu: (*duomenys neskelbiami*), draudimo laikotarpis – nuo 2020 m. vasario 14 d. iki 2040 m. vasario 14 d. Sutarčiai taikomas draudimo apsaugos variantas „Turtas“, pagal kurį draudimo apsauga taikoma nuo šių konkrečių rizikų: ugnies, gamtos jėgų, vandens, elektros įtampos svyravimų, savaiminio objektų užvirtimo ant apdrausto pastato, pastato dalių vagystės, trečiųjų asmenų tyčinės veikos, stiklo dužimo, transporto priemonės atsitrengimo.

2024 m. kovo 24 d. pareiškėjas informavo draudiką, kad, šulinyje dingus vandeniui, sugedo vandens šildytuvai (toliau – Įvykis). Įvertinęs surinktus duomenis, draudikas informavo pareiškėją, kad Įvykį pripažino nedraudžiamuoju, nes jis neatitiko draudžiamojo įvykio sąlygų pagal Sutartį.

Pareiškėjas nesutiko su draudiko sprendimu ir nurodė, kad gedimas buvo nulemtas gamtos jėgų, todėl žala pagal Sutartį turėtų būti atlyginta. Draudikui netenkinus pareiškėjo pateiktos pretenzijos, tarp šalių kilo ginčas.

Kreipimesi į Lietuvos banką pareiškėjas prašė įpareigoti draudiką pripažinti Įvykį draudžiamuoju ir išmokėti draudimo išmoką. Draudikas su pareiškėjo reikalavimu nesutiko ir nurodė, kad ginčijamą sprendimą priėmė, remdamasis pasitelktos specialių žinių turinčios įmonės UAB „Smart Claims“ (toliau – Įmonė) po Įvykio vietos apžiūros pateikta 2024 m. liepos 29 d. ekspertinė nuomone (toliau – Ekspertinė nuomonė) ir kitų surinktų įrodymų visuma.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindų, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindų priima sprendimą.

Atsižvelgiant į ginčo šalių nurodytas aplinkybes ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių nesutarimas kilo dėl draudiko sprendimo pripažinti Įvykį nedraudžiamuoju.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą, Lietuvos banko nuomone, būtina įvertinti draudiko sprendimo pripažinti Įvykį nedraudžiamuoju pagrįstumą.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.189 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią. CK 6.156 straipsnio

¹ Nuo 2018 m. birželio 11 d. iki 2020 m. balandžio 6 d. galiojusi redakcija.

1 dalyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas: šalys turi teisę laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jei tai neprieštarauja įstatymams.

Svarbu pažymėti, kad Sutartis yra savanoriška, todėl draudikas, vadovaudamasis CK 6.156 straipsnio 1 dalies nuostatomis, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Nuo pasirinktos draudimo apsaugos priklauso draudikui mokamo atlyginimo už prisiimtus įsipareigojimus, t. y. draudimo įmokos, dydis.

Kasacinio teismo praktikoje yra nurodyta, kad draudimo sutartimi draudimo objektui teikiama draudimo apsauga nėra absoliuti – draudikas, prisiimdamas draudimo riziką, nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas². Draudimo liudijime ir taisyklėse nustatomi atvejai, kurie laikytini draudžiamaisiais įvykiais, taip pat kurie tokiais nelaikytini. Taigi draudiko prievolės išmokėti draudimo išmoką atsiradimas siejamas su draudžiamojo įvykio fakto nustatymu (CK 6.987 straipsnis)³.

Remiantis Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 2 straipsnio 33 punktu, draudžiamasis įvykis – tai draudimo sutartyje nurodytas atsitikimas, kuriam įvykus draudikas privalo mokėti draudimo išmoką. Teisine prasme draudžiamasis įvykis yra juridinis faktas, t. y. realaus gyvenimo reiškiny, su kuriuo įstatymas sieja teisinius padarinius, konkrečiai – draudiko pareigą išmokėti draudimo išmoką.

Draudimo paslaugų sutartyje nustatyti draudžiamieji ir nedraudžiamieji įvykiai apibrėžia draudiko prisiimamos rizikos mastą, sutarties apimtį ir ribas. Nedraudžiamuoju įvykiu laikytinas atsitikimas, kuris šalių sutarimu nelemia draudiko pareigos išmokėti draudimo išmoką⁴.

Ginčui aktualiame draudimo liudijime nurodyta, kad taikomas draudimo apsaugos variantas „Turtas“, kai teikiama draudimo apsauga nuo konkrečių draudimo liudijime nurodytų rizikų, įskaitant gamtos jėgų riziką.

Kaip minėta, šiuo atveju pareiškėjas teigė, jog vandens šildytuvas sugedo dėl šulinyje dingusio vandens, t. y. dėl gamtos jėgos, kurios sukelta žala atlygintina pagal Sutartį. Galimas įvykio priežastis ir aplinkybes pareiškėjas grindė savo paaiškinimais.

Taisyklių 20 punkte, skirtame draudimo apsaugos variantui „Turtas“, nurodoma: „Draudžiamieji įvykiai – staigus ir netikėtas Jūsų turto sugadinimas, sunaikinimas arba netekimas, įvykus šiems draudžiamiesiems įvykiams draudimo sutarties galiojimo laikotarpiu: <...> 20.4. Gamtos jėgų – audros, krušos, staigus ir nenumatyto potvynio, liūtis, sniego slėgio, grunto įkritimo, grunto nuslydimo. <...> 20.4.7. Grunto įkritimas – tai natūralus žemės grunto įkritimas dėl atsiradusių natūralių ertmių žemėje, kai toks faktas patvirtintas kompetentingų valstybės institucijų. 20.4.8. Grunto nuslydimas – tai natūralus uolienu, akmenų ar žemės nuslydimas ar įgriuvimas, kai toks faktas patvirtintas kompetentingų valstybės institucijų.“

Draudikas, remdamasis Ekspertine nuomone bei kitais surinktais įrodymais, nurodė nustatęs, kad labiausiai tikėtina vandens šildytuvo gedimo priežastis yra nusidėvėjimas, o ne vandens dingimas šulinyje. Kartu draudikas nurodė nenustatęs jokių gamtos jėgų, kurios patenka į Sutartyje nurodytų draudžiamų rizikų sąrašą, objektyvių pasireiškimo įrodymų.

Ekspertinėje nuomonėje nurodoma: „5. Apžiūros metu nustatyta: a. Vandens tiekimas į gyvenamą namą yra iš namų valdos teritorijoje esančio šulinio. Apžiūros metu vandens yra. <...> Ties šuliniu ir aplink nėra fiksuojama įdubų, įgriuvų ir ar kito paviršiaus altitudžių pokyčio; c. Šulinio žiedai nėra išsikraipę, vizualiu vertinimu pažeidimų nesimato. 6. Apžiūrėjus vandentiekio sistemą, boilerį fiksuojama, kad sistemos detalės su ženklus fizinio nusidėvėjimo požymiais, tačiau trūkimų, vandens išsiliejimo ir/ar kito avarijos požymio nėra. <...> Boilerio gamintojas: DRAZICE STROJIRNA, metai: 2000 m. <...> Apsauginis boilerio termostatas dirba kaip apsauga nuo perkaitimo (90°C, 250V, 16A). Boilerio tenas perkaistų, jeigu jis būtų kaitinamas talpos neužpildžius vandeniu. Tuo tikslu, kaip nurodyta aukščiau pridėtoje schemoje, yra montuojami vandens šildytuvo apsauginiai termostatai (apsauga nuo perkaitimo), 90°C, 250V, 16A. <...> Remiantis disponuojama informacija daromos išvados, kad: a. Vandens lygio sumažėjimas šulinyje susijęs su gruntinio vandens lygio pokyčiais. Aplink

² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. kovo 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-91/2012; 2009 m. birželio 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-32/2009; 2013 m. balandžio 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-215/2013.

³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. kovo 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-91/2012; 2009 m. birželio 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-257/2009; 2009 m. vasario 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-32/2009 ir kt.

⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-316/2013.

šulinį nėra įgriuvų, kasinėjimų, kas galėtų įtakoti vandens lygio pokytį. b. Tikėtina, kad po stipraus lietaus, vandens lygis atsistatys. c. Boileris negali sugesti dėl vandens sistemoje trūkumo. Šulinio vandens lygio pokyčiai neturi jokio priežastinio ryšio su boilerio gedimu. d. Labiausiai tikėtina, kad boilerio neveikimo priežastis susijusi su fiziniu nusidėvėjimu.“

Pastebėtina, kad draudikas papildomai kreipėsi į Lietuvos geologijos tarnybą prie Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos, ši pateiktame atsakyme į paklausimą nurodė: „<...> Reiškinių (pvz. karsto procesų), galimai įvykusių Šulinį supančioje teritorijoje iki 2024-05-03, Tarnyboje užfiksuota nėra. Papildomai Tarnyba informuoja, kad dažna vandens dingimo kastiniuose šuliniuose priežastis yra pusiau laidaus sluoksnio, slūgsančio gruntinio vandens sluoksnio pade, pažeidimas. Tačiau Šulinio lokalizacijos taške šio pusiau laidaus sluoksnio storis siekia 18-20 m, todėl jis vargu, ar galėjo būti pažeistas. Kita galima vandens dingimo priežastis – intensyvi netoli Šulinio įrengto vandens gręžinio eksploatacija, kuri tam tikru atstumu gali sukurti gruntinio vandens lygio depresiją – ne tik eksploataciniame, bet ir gruntinio vandens sluoksnyje. Tuo pat metu, Tarnyba konstatuoja, kad Žemės gelmių registre nėra registruota požeminio vandens gavybos gręžinio, kuris būtų nutolęs nuo Šulinio mažiau kaip 250 m.“

Įvertinus pateiktus duomenis, darytina išvada, kad draudikas, kreipęsis į specialių žinių turinčius asmenis ir atitinkamas valstybės institucijas, gavęs jų išvadas ir įvertinęs jas visų surinktų įrodymų kontekste, nenustatė, jog įvykis būtų susijęs su viena iš gamtos jėgų, kurios pagal Sutartį laikytinos rizikomis, nuo kurių teikiama draudimo apsauga. Draudiko pasitelkta specialių žinių turinti įmonė nustatė, kad ginčui aktualus gedimas kilo dėl vandens šildytuvo nusidėvėjimo. Taisyklių 23.10 papunktyje nustatyta: „Nedraudžiamųjų įvykių nuostoliais mes visada laikome nuostolius dėl: <...> natūralaus susidėvėjimo, atmosferos drėgmės, rūdijimo, erozijos ir kitų panašių natūralių procesų. Ši išimtis taikoma tik tiesiogiai dėl šių procesų sunaikintam, sugadintam ar prarastam turtui, bet nėra taikoma turtui, kuris sunaikintas, sugadintas ar prarastas dėl draudžiamąjo įvykio, įvykusio šių procesų pasekmėje.“ Taigi, pagal įmonės išvadas įvykis atitiko nedraudžiamąjo įvykio sąlygas.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuota teisės aiškinimo ir taikymo praktika⁵, pagal kurią konkretūs faktiniai duomenys, gauti ekspertinio tyrimo metu, gali būti atmesti kaip įrodymai, jei manoma, kad jie nepagrįsti, nepatikimi ar turi kitokių trūkumų. Kitiškai vertinti eksperto išvadą ar jos dalį galima tada, kai ekspertizės turinys prieštaringas, išvados neišplaukia iš tyrimo eigos, išvada pateikta neatlikus tyrimo arba jis atliktas neišsamiai ir kitais panašiais atvejais, kai kyla pagrįstų abejonių dėl ekspertinio tyrimo eigos ir rezultatų. Eksperto išvada pripažįstama pakankamu įrodymu, jeigu šios išvados duomenys yra nuoseklūs ir išsamūs, taip pat jei eksperto išvada neprieštarauja faktiniams duomenims, gautiems iš tos pačios rūšies ar skirtingų įrodinėjimo priemonių. Eksperto išvada laikoma pagrįsta, jeigu, įvertinus ginčo šalių pateiktų įrodymų visumą, eksperto išvados duomenys leidžia daryti pagrįstą išvadą apie įrodinėjamų faktinių aplinkybių buvimą ar nebuvimą.

Kaip minėta, pareiškėjas galimas įvykio priežastis grindė tik savo paaiškinimais, taigi, objektyvių ir patikimų duomenų, paneigiančių Ekspertinės nuomonės pagrįstumą, nebuvo pateikta, pagrindo ja draudikui nesivadovauti nenustatyta.

Papildomai pastebėtina, kad Ekspertinėje nuomonėje nurodyta vandens lygio sumažėjimo šulinyje priežastis –gruntinio vandens lygio pokyčiai. Taisyklių 23.12 papunktyje nustatyta, kad nedraudžiamųjų įvykių nuostoliais draudikas laiko nuostolius, kilusius dėl gruntinio vandens, podirvinio vandens arba vandens įprasto lygio pasikeitimo dirbtiniuose vandens telkiniuose. Taigi, net tuo atveju, jei įvykis būtų susijęs su gruntinio vandens lygio pokyčiais, jo sukelta žala nebūtų atlyginama pagal Sutartį.

Kaip minėta, draudikui kyla pareiga mokėti draudimo išmoką, kai įvykis atitinka draudžiamąjo įvykio sąlygas ir neatitinka nedraudžiamąjo įvykio sąlygų pagal draudimo sutartį. Draudikui objektyviais duomenimis pagrindus, kad įvykis neatitiko draudžiamąjo įvykio sąlygų pagal Sutartį ir atitiko nedraudžiamąjo įvykio sąlygas, darytina išvada, kad draudikui nekilo pareiga priimti kitokio negu ginčijamas sprendimas, t. y. nekilo pareiga pareiškėjui mokėti draudimo išmokos. Atsižvelgiant į minėtas aplinkybes, pareiškėjo reikalavimas atmestinas kaip nepagrįstas.

⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. spalio 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-382/2010; 2010 m. gruodžio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2010 ir kt.

Remdamasi tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio Lietuvos banko sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui, prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Teisėkūros skyriaus vadovė,
pavaduojanti departamento direktorių

Kristina Sačilkienė